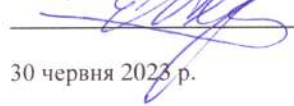

Завідувач кафедри

/Перегуда Є.В./

30 червня 2023 р.

Розробники силабуса

/Халабуденко О.А./

СИЛАБУС
Теорія держави і права

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОК6
2) Навчальний рік: 2023-2024
3) Освітній рівень: бакалавр
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 08 ПРАВО
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 081 «Право», ОПП «Будівельне та містобудівне право»
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
8) Семестр: I, II
9) Контактні дані викладача: доц., к.ю.н. Халабуденко О.А. Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Профіль на сайті КНУБА: http://surl.li/eeuyi Контакти: (050)986-13-69 E-mail: khalabudenko.aa@knuba.edu.ua ; gelox717@gmail.com
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити: На основі загальної середньої освіти
12) Мета курсу: оволодіння студентами системою загальнотеоретичних сучасних знань про основні закономірності виникнення, розвитку і функціонування держави і права, а також формування у студентів професійної правової культури, орієнтованої на загальнолюдські ідеали і цінності та методологічних, базових основ наукового розуміння держави і права, правових явищ

13) Результати навчання:

№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини..	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття, контрольна робота	ІК ЗК1 ЗК7 ЗК8 ЗК11 ЗК13 ЗК14 СК3 СК6 СК8 СК12 СК13

		081	«Право» «Будівельне та містобудівне право»	Сторінка 1 з 4
2.	ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, есе	Лекція, практичні заняття, контрольна робота	ІК ЗК1 ЗК7 СК6 СК8 СК12 СК13
3.	ПРН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття, контрольна робота	ІК ЗК1 ЗК7 ЗК8 ЗК11 ЗК13 ЗК14 СК6 СК8 СК12
4.	ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття, контрольна робота	ІК ЗК1 ЗК7 ЗК8 ЗК11 ЗК13 ЗК14 СК1 СК2 СК3 СК6 СК8 СК13
5.	ПРН7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття, контрольна робота	ІК ЗК1 ЗК7 СК1 СК2
8.	ПРН12. Донести до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття, контрольна робота	ІК ЗК1 ЗК7 ЗК8 ЗК13 СК6 СК8 СК12
9.	ПРН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття, контрольна робота	ІК ЗК1 ЗК8 ЗК13 ЗК14 СК6 СК8 СК12

081	«Право» «Будівельне та містобудівне право»	Сторінка 1 з 4
12.	ПРН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе
		Лекція, практичні заняття, контрольна робота
		ІК ЗК7 ЗК11 ЗК13 ЗК14 СК1 СК2 СК3 СК6 СК8 СК13

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- поняття, предмет, метод та систему теорії держави і права;
- загальні закономірності виникнення, розвитку, функціонування права і держави;
- загальні юридичні категорії та поняття;
- особливості застосування методів наукових досліджень до правових явищ та процесів;
- базові наукові теорії, юридичні конструкції, основні теоретичні прийоми аналізу юридичних явищ і процесів;
- особливі риси правових систем сучасності;
- еволюцію і типологію держав;
- роль держави і права в суспільному житті,
- особливості державного і правового розвитку України на шляху до Європейської унії;
- сутність та функції публичних та приваних інститутів;
- основні положення, що характеризують правовий статус осіб;
- систему прав людини і громадянина, співвідношення прав і обов'язків;
- поняття і форми захисту прав людини;
- сутність і зміст правотворчості;
- підходи до співвідношення права і соціальних інститутів, права і економіки, права та політики, права і культури;
- цінність права і правові цінності;
- систему права і систему законодавства;
- ознаки норми права, функції права та правових норм, елементи норми права і їх класифікацію;
- механізм і засоби правового регулювання;
- форми реалізації права, використовувані в тій чи іншій ситуації;
- процедури встановлення та доведення юридичних фактів;
- основні положення і принципи матеріальних і процесуальних галузей права;
- практику застосування положень галузевого законодавства нормативних положень про права людини, та інших нормативних правових актів, прийнятих на їх основі;
- поняття і цілі тлумачення права;
- способи викладу норм права в статтях нормативно-правових актів;
- мову права і основні техніко-юридичні конструкції;
- акти тлумачення права, їх види та юридичне значення;

вміти:

- давати усні та письмові аргументовані відповіді з питань навчальної дисципліни;
- оперувати необхідним логічним апаратом, розбиратися і розуміти наукові терміни і поняття;
- оперувати юридичними поняттями і категоріями;
- аналізувати професійну літературу, нормативні правові акти;
- визначати основну думку юридичного тексту, встановлювати зв'язки між різними частинами висловлювання і тексту, визначати характер даних зв'язків (на прикладі ієрархії джерел права);
- аналізувати теоретичні підходи до дослідження взаємодій права і держави;
- визначати способи захисту прав людини і громадянина;
- аналізувати зміст міжнародних і національних нормативних актів в сфері захисту прав і свобод людини;
- самостійно робити висновки, аналізувати колізії законодавства;
- визначати форми реалізації права;
- використовувати набуті знання для аналізу юридичної практики;

081	«Право» «Будівельне та містобудівне право»	Сторінка 1 з 4
-----	---	----------------

- давати теоретико-правову оцінку правам та обов'язкам;
- приймати рішення і здійснювати юридичні дії в точній відповідності з законом;
- визначати необхідні способи тлумачення правових норм;
- дати теоретико-правову оцінку тлумаченню, здійснювану органами державної влади України.

14) Структура курсу:

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумко- вого контролю
I сем. 40 (заочна 10)	40 (заочна 14)		1	40 (заочна 96)	Залік
II сем. 26 (заочна 8)	26 (заочна 16)		1	68 (заочна 96)	Іспит
Сума годин:				240	
Загальна кількість кредитів ECTS				8	
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:				132 (4,4) заочна 48(1,6)	

15) Зміст курсу:

МОДУЛЬ 1.

НАУКОЗНАВЧИЙ, ІСТОРИЧНИЙ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

1. Предмет загальної теорії держави і права.
2. Методологія правової науки
3. Походження права і держави.
4. Правові сім'ї сучасності

Модуль 2. ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ДЕРЖАВУ

5. Поняття держави та її ознаки
6. Функції держави
7. Форми держави
8. Механізм держави і державний апарат

Модуль 3. ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ПРАВО

9. Поняття права
10. Право в системі соціального регулювання
11. Правове регулювання юридично-значущої поведінки
12. Формування права та його джерела
13. Принципи права

Модуль 4.

НОРМАТИВНА ОСНОВА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

14. Норми права
15. Система права та система законодавства
16. Нормативно-правові акти
17. Систематизація нормативно-правових актів
18. Нормотворча техніка
19. Юридичні колізії

Модуль 5.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА

20. Правові відносини
21. Правова поведінка
22. Юридична відповідальність
23. Юридична діяльність
24. Застосування норм права
25. Тлумачення норм права

Модуль 6.

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПРАВОВА ДЕРЖАВА

26. Права людини

27. Громадянське суспільство і держава. Політична система суспільства

28. Правова держава

Тематика контрольних робіт:

**I СЕМЕСТР
МОДУЛЬ 1.**

НАУКОЗНАВЧИЙ, ІСТОРИЧНИЙ ТА ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

1. Теорія держави і права: стан, тенденції та перспективи розвитку.
2. Місце та значення теорії держави і права у вітчизняній науці.
3. Проблеми розвитку методології сучасного правознавства».
4. Системно-інформаційний підхід у контексті методологічного забезпечення наукового аналізу проблем теорії правової системи України.
5. Проблеми методології дослідження правових феноменів.
6. Методологічна основа наукових досліджень у правознавстві.
7. Проблема формування універсальної теорії права як спільної концептуальної основи теорій національного права і міжнародного права.
8. Теорія та філософія права: проблема розмежування.
9. Правові категорії: поняття, система, термінологія.
10. Загально і приватно-правові методи вивчення держави і права.
11. Структура теорії держави і права: філософія права, догма права, соціологія права.
12. Місце і роль теорії права і держави в системі юридичних наук.
13. Теорія держави і права в системі соціогуманітарного знання
14. Типології основних правових систем сучасності.
15. Рецепція римського права в Західній Європі.
16. Вестернізація і модернізація права.
17. Особливості становлення правових систем сучасності.
18. Відмінні риси Західної традиції права.
19. Радянська спадщина в національному праві України.
20. Концепт сучасного права в світлі глобальних трансформацій.

Модуль 2.

ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ДЕРЖАВУ

1. Феномен держави: теоретичні засади формування та розвитку.
2. Вчення Аристотеля про поняття держави».
3. Державний суверенітет: теоретико-правові проблеми.
4. Державна символіка: теоретико-правові засади.
5. Концепція соціальної держави: теоретико-методологічні засади формування змісту.
6. Теоретико-правовий аналіз деяких підходів до типології держав».
7. Соціальна сутність держави: теоретико-методологічні засади дослідження.
8. Методологічні засади визначення критеріїв типології держав.
9. Проблема реалізації народного суверенітету в умовах державно-правової модернізації.
10. Народний суверенітет у формуванні державно-правової зовнішньої і внутрішньої політики держави.
11. Державний суверенітет, його співвідношення із суверенітетом нації, народу.
12. Наднаціональність в Європейському Союзі.
13. Суверенітет у надзвичайних ситуаціях
14. Загальні закономірності та особливості розвитку монархій.
15. Концепція суверенітету у монархіях.
16. Ісламська концепція держави
17. Форма державного правління сучасної Української держави: сучасний стан та тенденції розвитку.
18. Тоталітаризм: походження та сутність. Республіка як гарантія демократії.
19. Президентська форма правління: юридична модель та політична практика.
20. Правовий і державний режими: поняття і співвідношення.
21. Форма державного правління в теорії та практиці українського державотворення.
22. Парламентарна форма державного правління: особливості та видові ознаки.
23. Актуальні питання бікамералізму (двопалатної структури парламенту) в класичній європейській державно-правовій теорії.
24. Повноваження президента змішаної республіки та доктрина «прихованих» президентських повноважень.
25. Класифікації зовнішніх функцій України.
26. Шляхи та перспективи розвитку економічної функції сучасної Української держави.
27. Аналіз визначення поняття «функції сучасної держави».
28. Аналіз функцій держави та специфіка їх співвідношення в державноправовій теорії Т. Гоббса.

29. Функції держави у правовій теорії Г. Єллінека: теоретико-методологічні аспекти.
30. Системно-структурні зв'язки політичної системи суспільства та політичної функції держави.
31. Проблема визначення функцій держави в консервативно-правовій теорії.
32. Правові аспекти реалізації оборонної функції сучасної держави.
33. Інформаційна функція держави: теоретико-правова характеристика.
34. Економічні функції держави в умовах сучасної економіки.
35. Система суб'єктів правотворчого забезпечення реалізації функцій держави.

Модуль 3.

ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ПРАВО

1. Розуміння права у світовій і вітчизняній юриспруденції.
2. Право і мораль.
3. Право і релігія.
4. Співвідношення права й закону.
5. Співвідношення правової, економічної та політичної підсистем суспільства.
6. Сутність і зміст права.
7. Роль права у реалізації загальносуспільних інтересів держави.
8. Природне право.
9. Концептуальні засади розміжування приватного та публічного права.
10. Публічне право в контексті трансформації функцій держави.
11. Принципи права та їх роль у регулюванні суспільних відносин.
12. Право як інструмент: особливості праворозуміння у суспільствах з політичною системою. Функція права в системі державного управління.
13. Співвідношення економіки, політики і права.
14. Принцип верховенства права: поняття, сутність та основні шляхи забезпечення його дії. Значення законів в умовах правової держави.
15. Фактори, які обумовлюють різноманітність форм права.
16. Співвідношення правоутворення і правотворчості.
17. Головні підходи до праворозуміння.
18. Система права та правова система: особливості взаємозв'язку та взаємовпливу.
19. Структура системи права.
20. Інструменталістський підхід до права.
21. Формування та дія концепції «правового регулювання».
22. Джерела права: теоретико-методологічні засади.
23. Джерела права в континентальному праві.
24. Джерела права ЄС.
25. Джерела права в англо-американському праві.
26. Джерела права в релігійному праві.
27. Співвідношення понять судового прецеденту та судової практики
28. Роль правового звичая в формуванні права.
29. Загальні принципи права як джерело права.
30. Місце прецедентів Європейського суду з прав людини в правовій системі України.
31. Формування та дія принципу верховенства права в сучасному праві.

II СЕМЕСТР

Модуль 4.

НОРМАТИВНА ОСНОВА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

1. Норма права як основна ланка реалізації права: концептуальні засади.
2. Санкції в праві як елемент правового регулювання та охорони суспільних відносин
3. Чинність і дія норм права в теорії «чистого правознавства» Г. Кельзена.
4. Категорія "структура норми права" як основа його нормативності.
5. Норми права і правозупиняючі юридичні факти в механізмі правового регулювання.
6. Наукові погляди на структуру норми права.
7. Поняття, ознаки, види і структура видів правових норм.
8. Кодифікаційні акти в правовій системі України: поняття, ознаки, властивості.
9. Правова характеристика норм будівельного права.
10. Проблема класифікації юридичних фактів у сучасній теорії права.
11. Нормотворча термінологія, правові дефініції, юридичні конструкції: загальні положення.
12. Правотворення, правотворчість та законотворчість: проблема співвідношення. Систематизація законодавства в Україні: проблеми теорії і практики.
13. Юридичні помилки в правотворчій діяльності.
14. Поняття правотворчості: теоретико-методологічні проблеми аналізу.

15. Законотворчість: поняття та структура.
16. Поняття народної правотворчої ініціативи: наукові підходи та законодавча практика.
17. Правова політика як чинник правотворчості та правозастосування.
18. Правотворчість міжнародних міжурядових організацій.
19. Система законодавства: загальнотеоретична характеристика.
20. Поняття та проблеми кодифікації законодавства України.
21. Нормативно-правові акти та критерії їх законності.
22. Юридична природа законів та підзаконних актів.
23. Формальне закріплення юридичної сили нормативних актів.
24. Ідея кодифікації і її втілення на практиці.
25. Актуальні питання кодифікації будівельного і містобудівного права.

Модуль 5.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА

1. Правосуб'єктність осіб як суб'єктів правовідносин.
2. Правовідносини як елемент романо-германської правової сім'ї.
3. Суб'єкти правовідносин: поняття та види.
4. Межі здійснення правосуб'єктності юридичними особами України.
5. Діалектична єдність природи моральних і правових відносин.
6. Тлумачення норм права: наукове та практичне значення.
7. Офіційне і неофіційне тлумачення: загальна характеристика.
8. Діяльність Конституційного Суду України щодо тлумачення Конституції України: теоретичний аспект.
9. Акти офіційного тлумачення норм права: загальні положення.
10. Доктринальне тлумачення норм права (законів): природа і здійснення.
11. Історичний спосіб тлумачення норм права: загальнотеоретичний аспект.
12. Прогалини у праві та шляхи їх подолання: питання теорії і практики
13. Особливості застосування аналогії права при вирішенні юридичних казусів
14. Справедливість як основа правозастосовної діяльності
15. Правовий режим та механізм правового регулювання: ознаки та співвідношення».
16. Процедура реалізації рішень Європейського суду з прав людини
17. Правопорушення як вид правової поведінки: теорія та законодавча практика.
18. Міжнародні правопорушення: поняття та різновиди.
19. Поняття і необхідність тлумачення права.
20. Правомірна поведінка – умова стабільного розвитку суспільства.
21. Зловживання правами: юридичні засоби попередження та можливості їх удосконалення.
22. Методологічний аналіз сучасних інтерпретацій поняття «юридична відповідальність».
23. Юридична відповідальність як передумова правомірної поведінки особи: теоретичні аспекти
24. Колізії в законодавстві та способи їх переборення.
25. Юридичний процес як комплексна система підтримання режиму законності в правовій державі
26. Правосвідомість: поняття і роль у суспільному житті.
27. Правова культура особи і шляхи її формування в Україні
28. Правовий нігілізм у пострадянському суспільстві
29. Юридичний процес як форма правової діяльності
30. Професійна правосвідомість юриста в будівельному праві: поняття, особливості, функції

Модуль 6.

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПРАВОВА ДЕРЖАВА

1. Формування концепції прав людини
2. Дискусія щодо поколінь прав людини
3. Актуальні питання захисту прав людини.
4. Права людини в умовах збройних конфліктів.
5. Правові аспекти реалізації концепції гендерної рівності.
6. Правопорядок і законність як суттєві ознаки правової держави
7. Соціально-політичні аспекти становлення громадянського суспільства в Україні.
8. Громадянське суспільство та держава: співвідношення та взаємодія.
9. Взаємовідносини громадських організацій і держави в умовах формування громадянського суспільства в Україні: теоретико-правові аспекти.
10. Проблемні аспекти організації та діяльності політичних партій в Україні.
11. Об'єднання громадян як елемент громадянського суспільства.
12. Вплив громадянського суспільства на формування місцевого самоврядування.
13. Участь громадських організацій у реалізації містобудівних норм.
14. Правова та соціальна відповідальність бізнесу.

15. Верховенство права і правова держава: співвідношення та взаємодія.
16. Особливості сучасної демократії та її основні цінності.
17. Безпосередня демократія і представницька демократія: теоретико-методологічні аспекти.
18. Соціальна та правова держава: питання співвідношення.
19. Політичний плюралізм як умова розвитку демократичної держави (європейський досвід).
20. Інститути демократії в умовах розвитку громадянського суспільства.
21. Сучасна теорія демократії: питання генези та дослідження у правовій традиції.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях. Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Питання екзаменаційних білетів:

Теорія держави і права як юридична наука, її предмет та функції, місце в системі юридичних наук.

Методологія і методи в праві.

Публічна влада.

Теорії походження держави.

Загальні закономірності виникнення держави і права.

Поняття держави та її ознаки.

Національний та державний суверенітет.

Суверенітет в наднаціональних уніях (ЄС)

Суверенітет та право в надзвичайних ситуаціях.

Типологія держави

Функції сучасної держави.

Поняття і структура форми держави.

Форма правління держави, її різновиди.

Форма державного устрою, її різновиди.

Державний режим: поняття та різновиди.

Державний апарат та його ознаки. Органи державної влади та їх види.

Принципи організації і діяльності державного апарату.

Принцип поділу влади. Механізм стримувань і противаг.

Державна служба і її види. Державний службовець, посадова особа, публічна особа.

Головні підходи до праворозуміння.

Правові системи сучасності.

Поняття та ознаки права.

Функції і цінність права.

Поняття, загальні риси і види соціальних норм.

Право і мораль.

Право і релігійні норми.

Право і корпоративні норми.

Поняття джерела права. Види джерел права.

Нормативно-правовий акт як джерело права.

Нормативно-правовий договір як джерело права.

Правовий звичай як джерело права.

Судовий прецедент і судова практика як джерела права.

Правова доктрина як джерело права.

Поняття, риси і класифікація принципів права.

Основоположні принципи права.
Міжгалузеві та галузеві принципи права.
Роль принципів права у правовому регулюванні.
Поняття та риси правового регулювання, його ефективність.
Види правового регулювання.
Поняття та ознаки норми права. Класифікація норм права.
Структура норми права: підходи до визначення елементного складу.
Поняття та структура системи права.
Публічне і приватне право: поняття та їх співвідношення.
Матеріальне та процесуальне право.
Галузі та інститути права: поняття та класифікація.
Предмет і метод правового регулювання. Правовий режим.
Система законодавства та її структура.
Систематизація законодавства та її форми.
Співвідношення національного і міжнародного права.
Нормотворчість: поняття, види, функції та принципи.
Поняття та ознаки нормативно-правового акта. Класифікація нормативно-правових актів.
Стадії створення нормативно-правових актів. Порядок прийняття законів в Україні.
Поняття та ознаки закону. Право і закон.
Види законів. Кодекс як особливий різновид закону.
Підзаконні нормативні правові акти: поняття та класифікація.
Дія нормативно-правових актів у часі.
Дія нормативно-правових актів у просторі та за колом осіб.
Нормотворча техніка та її елементи.
Систематизація нормативно-правових актів.
Суб'єкти прав. Правосуб'єктність.
Об'єкти прав
Суб'єктивні права і юридичні обов'язки суб'єктів правових відносин. Правовий статус.
Поняття і риси правових відносин. Види правових відносин.
Суб'єктивні права і юридичні обов'язки суб'єктів правових відносин. Правовий статус.
Юридичні факти та їх класифікація. Фактичний склад.
Поняття і види юридично значущої поведінки. Правомірна поведінка.
Правопорушення: поняття і склад.
Неправомірна поведінка.
Зловживання правом.
Поняття, ознаки та підстави юридичної відповідальності.
Види, цілі, функції і принципи юридичної відповідальності.
Поняття та форми реалізації норм права.
Застосування норм права як специфічна форма їх реалізації.
Стадії і принципи застосування норм права.
Акти правозастосування, їх види.
Колізії у праві, їх види.
Прогаляни в законодавстві і засоби їх подолання та усунення.
Поняття і способи тлумачення норм права.
Офіційне і неофіційне тлумачення норм права. Тлумачення норм права за обсягом їх правового змісту.
Акти тлумачення права (інтерпретаційні акти), їх види.
Поняття та генеза прав людини, види прав людини.
Джерела прав людини.
Обов'язки держави в сфері прав людини.
Поняття та ознаки громадянського суспільства.
Форми та інститути демократії.
Поняття і ознаки правової держави.
Верховенство права.
Верховенство права і законність.
Поняття правопорядку.
Поняття і ознаки демократичної держави.
Правосвідомість і право.
Юридичні обов'язки людини, їх класифікація.
Правова культура суспільства.
Громадянське суспільство та держава: співвідношення та взаємодія.

Поняття та структура правової системи.
Місце правової системи України в правових системах сучасності
Поняття основних прав людини, їх ознаки.
Покоління прав людини.
Основні міжнародно-правові документи щодо прав людини.
Класифікація прав і свобод людини.
Гарантії прав людини в демократичній правовій державі.
Міжнародно-правові засоби забезпечення й захисту прав людини.

16) Основна література

I. Законодавчі акти, міжнародні договори

Конституція України// Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141. 2.
Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою Української РСР 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1990. - № 3. - Ст. 429. 3.
Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. - 1991. - № 38. - Ст. 502. 4.
КОНВЕНЦІЯ про захист прав людини і основоположних свобод. Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони – https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 р. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17.6>.
Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80.8>.
Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190.
Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580- VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
Про прокуратуру: Закон України //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 2-3, ст.12.
Про національну безпеку України //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 31, ст.241.
Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року (зі змінами і допов.)//Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50. Ст. 540.
Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року – https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

II. Основна навчальна література

Підручники

Загальна теорія держави і права: підручник / О. В. Петришин, С.П. Погребняк, В.С. Смородинский та інш.; за ред. О. В. Петришина. — Харків: Право, 2020. — 568 с.
Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2019 584 с.
Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – 392 с.
Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник 4-те вид. К: Алерта Київ, 2017. 528
Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.

Навчальні посібники

Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. – К. : НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с.
Бойко І. С. Порівняльне правознавство : навч. посіб. / І. С. Бойко, Б. В. Бабін. – 2-ге вид., випр. та допов. – О. : Фенікс, 2011. – 152 с.
Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, прав. конструкції та наук. концепції): Навч. посіб. / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. — К.: Юрінком інтер, 2008. — 400 с.
Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посіб. — Вид. 10-те, доп. — Львів: Край, 2008. — 224 с.
Теорія держави і права: Державний іспит: Навч. посіб. / Оборотов Ю. М., Крестовська Н. М., Крижанівський А. Ф., Матвеева Л. Г. — Х.: Одиссей, 2007. — 256 с.
ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ «ЗА ДЕМОКРАТІЮ ЧЕРЕЗ ПРАВО» (ВЕНЕЦІЙСЬКА КОМІСІЯ). МІРИЛО ПРАВОВЛАДЛЯ: КОМЕНТАР, ГЛОСАРІЙ —

http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/229b826c8ac787dec2257d87004987c3/%24FILE/Rule_of_Law_Checklist.pdf

Методичні праці

Теорія держави і права: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студентів спеціальності «Право». Уклад. О.А. Халабуденко. Київ–Тернопіль: КНУБА, ФО-П Шпак В.Б., 2019. 60 с.
Чернетченко О.М. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Теорія держави і права». К.: КНУБА, 2018.
URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1296>.

17) Додаткові джерела

Монографічні джерела, наукові статті

1. ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА/ Доповідь, схвалена Венеційською Комісією на 86му пленарному засіданні (Венеція, 25–26 березня 2011 року)// ПРАВО УКРАЇНИ 2011 • № 10
2. Аллан Т. Р. С. Конституційна справедливість. Ліберальна теорія верховенства права: Пер. з англ. Р. Семківа. — К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. — 385 с.
3. Батлер У. Е. Місце пострадянських правових систем на правовій карті світу: відкриті лекції Четвертого міжнар. наук. семінару «Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку» / У. Е. Батлер. — К. : Логос, 2009. — 20 с.
4. Батлер У.Е. Мудрість порівняльного правознавства: збірник статей/Упор. І наук. Ред. О.В. Кресін. Київ: Логос, 2019. 572 с.
5. Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. — К. : Юрид. думка, 2008. — Кн. 1. — 344 с.
6. Вступ до теорії правових систем / За заг. ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко: Монографія. — К.: Юрид. думка, 2006. — 432 с.
7. Вступ до теорії правових систем : монографія / за заг. ред.: О. В. Зайчук, Н. М. Оніщенко. — К. : Юрид. думка, 2006. — 432 с.
8. Гаск Ф. А. Конституція свободи: Пер. з англ. — Львів: Літопис, 2004. — 556 с.
9. Головатий С. Про людські права. Лекції. К.: Дух і Літера, 2016, 760 с.
10. Гюфе О. Демократія в епоху глобалізації: Пер. з нім. — К.: ППС-2002,
11. Дашковська О. Р. Жінка як суб'єкт права в аспекті гендерної рівності. —Х.: Право, 2005. — 224 с.
12. Дворкін Р. Серйозний погляд на права: Пер. з англ. — К.: Основи, 2000. — 519 с.
13. Заєць А. П. Правова держава в контексті новітнього українського досвіду. — К.: Парламент. вид-во, 1999. — 247 с.
14. Кельзен Г. Чисте правознавство: 3 дод.: Проблема справедливості: Пер. з нім. — К.: Юніверс, 2004. — 496 с.
15. Козюбра М. Загальнотеоретична юриспруденція: радянська традиція та європейська перспектива // Українське право. — № 1 (18). — 2005.
16. Колодій А. М. Принципи права України. — К.: Юрінком Інтер, 1998. — 208 с.
17. Конституція України: Наук.-практ. комент. / Ред. колегія: В. Я. Тацій, Ю. П. Битяк, Ю. М. Грошевий. — Х.: Право, 2003. — 808 с.
18. Кресін О.В. Становлення теоретичних засад порівняльно-правових досліджень у другій половині XVIII – першій третині XIX століття:компаративна концептуалізація: монографія. Київ, Логос, 2017. 680 с.
19. Летнянчин Л. І. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики: Монографія / Л. І. Летнянчин. — Х.: Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. — 256 с.
20. Лук'янов Д. В. Політичні партії в системі взаємодії громадянського суспільства та держави (роль та правове регулювання): Монографія /Д. В. Лук'янов. — Х.: Право, 2007. — 320 с.
21. Луць Л. А. Типологізація сучасних правових систем світу : відкриті лекції Другого міжнар. наук. семінару «Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку» / Л. А. Луць. — К. ; Х. ; Сімф. : Логос, 2007. — 23 с.
22. Методологія в праві: монографія/ І. Безклубий, І. Гриценко, М. Козюбра та ін.; за заг. Ред. І. Безклубого. К.: Грамота, 2017. 658 с.
23. Норт Дуглас. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії/Дуглас Норт, Джон Волліс, Баррі Вайнгест; пер. з англ. Тараса Цимбал. — К.: Наш формат, 2017. — 352 с.
24. Оборотов Ю. Н. Традиції та оновлення у правовій сфері: питання теорії (від пізнання до розуміння права): Монографія. — Одеса: Юрид. літ., 2002. — 280 с.
25. Оніщенко Н. М. Правова система і держава в Україні / Н. М. Оніщенко. — К. : Ін-т держави і права НАН України, 2002. — 132 с.
26. Петришин А. В. Государственная служба: Историко-теоретические предпосылки, сравнительно-правовой и логико-понятийный анализ /А. В. Петришин. — Х.: Факт, 1998. — 168 с.
27. Погребняк С. Л. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): Монографія. — Х.: Право. —

240 с.

28. Порівняльне правознавство : підручник / за заг. ред. О. Петришина. – Х. : Право, 2012. – 272 с.
29. Правова політологія. Академічний курс: підручник/авт. кол.; за ред. І.О. Кресіної. Київ, 2021. 480 с.
30. Правова культура в умовах становлення громадянського суспільства: Монографія / За ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка, О. В. Петришина та ін. —Х.: Право, 2007. — 248 с.
31. Правова система України в умовах сучасних національних та міжнародних тенденцій розбудови державності : монографія / за заг. ред. Ю. Л. Бошицького. – К. : Кондор, 2012. – 616 с.
32. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / за заг. ред.: М. В. Цвік, О. В. Петришин. – Х. : Право, 2008. – Т. 1–5.
33. Правова система України: проблеми і тенденції розвитку : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 3 черв. 2010 р.). – Х. : НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2010. – 172 с.
34. Правові системи сучасності : навч. посіб. / за ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Юрид. думка, 2012. – 492 с.
35. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток / за заг. ред. В. С. Журавського. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 296 с.
36. Проблеми модернізації політичних систем сучасності: Монографія / За заг. ред. Л. М. Герасіної, О. Г. Данильяна, М. І. Панова та ін. — Х.: Право, 2008. — 320 с.
37. Радбрух Г. Елементарний курс філософії права // Радбрух Г. Філософія права: Пер. з нім. — К.: Тандем, 2006. — С. 137–247.
38. Севрюков Денис. Суверенитет. Генеалогія ідеї в контексті політичної та правової історії: монографія/ Севрюков Д. – К.: Талком, 2018. – 324
39. Сердюк О. В. Соціологічний підхід у сучасному правознавстві: пізнання соціальності права. Монографія. — Х.: Яшма, 2007. — 320 с.
40. Ситар І. М. Правові системи сучасності (західна традиція права) : навч. посіб. / І. М. Ситар. – Л., 2009. – 408 с.
41. Скакун О. Ф. Правова система – держави, суспільства, регіону, світу? (Щодо базових категорій порівняльного правознавства) : відкриті лекції Третього міжнар. наук. семінару «Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку» / О. Ф. Скакун. – К. ; Х. ; Сімф. : Логос, 2008. – 32 с.
42. Скакун О. Ф. Правова система України на правовій карті світу : наук. доп. / О. Ф. Скакун. – Х. : Еспада, 2004. – 96 с.
43. Скрипнюк О. В. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії та практики. До 10-річчя незалежності України. Монографія. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. — 600 с.
44. Філософія прав людини/ За редакції Ш. Госепата та Г. Ломанда; Пер. З нім. О. Юдіна та Л. Доронічевої. – К.: Ніка-Центр, 2016. – 320 с.
45. Філософія права: Пер. з англ. / За ред. Дж. Фейнберга, Дж. Коулмена. — К.: Основи, 2007. — 1256 с.
46. Фуллер Лон Л. Мораль права: Пер. з англ. — К.: Сфера, 1999. — 232 с.
47. Халабуденко О.А. Підстави та межі прав людини: філософсько-правовий вимір. Права людини в умовах розбудови соціальної правової держави в Україні. Зб. наук. пр. Матеріали «круглого столу» (Київ, 10 грудня 2020 р.)/Мін-во освіти і науки України, Київ. Нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. Київ-Тернопіль: КНУБА, «Бескиди», 2020. 121с.
48. Халабуденко О.А. Постмодерні «сліди» в праві: погляд через призму концепції прав людини Збірник матеріалів тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Національний та міжнародний механізми захисту прав людини: постмодерні тенденції розвитку, виклики та шляхи модернізації» (Київ, 26 лютого 2021 року). Зб. наук. пр. Київ–Тернопіль:КНУБА, ВГО «Асоціація українських правників», «Бескиди», 2021. 309 с. С. 210-215.
67. Халабуденко О.А. Два аспекти трансформації правової сфери внаслідок біополітичного впливу covid-19. Проблеми правового регулювання цивільних відносин в умовах COVID-19: матер. Всеукр. науково-практичної онлайн-конференції (23 квітня 2020 р.) [Електронний ресурс]. / За заг. ред. д.ю.н., проф. Є. О. Харитоновна. – Одеса: Фенікс, 2020. – 193 с. С. 91-95.
68. Халабуденко О.А. Деконструкція правої норми: логічний аспект Фіскальна політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Фіскальна політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки» 23 листопада 2017 р./Університет державної фіскальної служби України: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018. – 252 с. С. 156-158
75. Халабуденко О.А. Юридичні конструкції у фокусі інтертемпорального та інтерлокального методів порівняння: методологічний аспект. Філософія порівняльного правознавства: Збірник наукових праць/За ред. О.В. Кресіна. – Київ; Львів: Ліга-прес, 2015. – С. 347-365.
77. Халабуденко О.А. Інтертемпоральне та інтерлокальне порівняння явищ правової дійсності: погляд крізь призму теорії юридичних конструкцій// Міжнародний правопорядок: сучасні проблеми та їх вирішення. Зб. матеріалів конференції «Міжнародний правопорядок: сучасні проблеми та їх вирішення». До 125-річчя від Дня

народження Володимира Михайловича Корецького», 19 лют. 2015 р. /[упор. І.М. Проценко]; /[за ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Денисова]. – Львів: СПОЛОМ, 2015. – С. 303-308.

78. Халабуденко О.А. Юридична конструкція як основа «кращого права»//Сучасні проблеми порівняльного правознавства: зб. Наук. праць/за ред. Ю.С. Шемшученко, Я.В. Лагура; упор.: О.В. Кресін, М.В. Савчин. – Ужгород-Київ: вид-во «Говерла», 2015. – 216 с. С. 45-47.

79. Халабуденко О.А. Конструкція і деконструкція в контексті порівняльного правознавства // Право України. – № 3-4 – 2013. – С. 72-79.

49. Харт Х. Л. А. Концепція права: Пер. з англ. — К.: Сфера, 1998. — 236 с.

50. Хаустова М. Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні. — Х.: Право, 2008. — 160 с.

51. Циппеліус Р. Юридична методологія: Пер. з нім. — К.: Реферат, 2004. - 176 с.

52. Шевчук С. Судова правотворчість: світовий досвід і перспективи в Україні. — К.: Реферат, 2007. — 640 с.

Інформаційні ресурси

1. Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна «Теорія держави і права». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1296>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.kiev.ua/>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://europa.eu/>
5. Комп'ютерна правова система ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/>.
6. Офіційний сайт Ради Європи URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe>
7. The Venice Commission official site URL: <https://www.venice.coe.int/webforms/events/>

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Розподіл балів, які отримують студенти

I семестр (залік)

Поточне оцінювання та самостійна робота			ІЗ	Підсумковий тест	Сума
M1	M2	M3			
15	20	20	20	25	100

II семестр (іспит)

Поточне оцінювання та самостійна робота			ІЗ	Іспит	Су ма
M4	M5	M6			
20	20	15	15	30	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

1. Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у четвер о 15:20 в ауд. 432 Центрального корпусу КНУБА.
2. Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія.
3. Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку та іспиту. В цьому разі він повинен виконати та захистити індивідуальне завдання в період між основною та додатковою сесіями.
4. Студент має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

20) Політика щодо академічної доброчесності:

1. Списування під час тестування та іспиту, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.
2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірників, які вже пройшли перевірку на плагіат.

081	«Право» «Будівельне та містобудівне право»	Сторінка 1 з 4
-----	--	----------------

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:
<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1296>